

УДК 930.253:[929+75](477)

Д. В. НЕСТЕРЧУК*

ГІЛКА ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО РОДУ

(до 140-річчя від дня народження

Фотія Степановича Красицького)

Публікація репрезентує особовий фонд художника, педагога Ф. С. Красицького, що зберігається в ЦДАМЛМ України. Висвітлено основні етапи життя і творчості митця та деякі невідомі факти біографії.

Ключові слова: художник; викладач; документ; картина; малюнок; матеріали; педагогіка.

Фотій Степанович Красицький народився 24 серпня 1873 р. у с. Зелена Діброва Звенигородського повіту Київської губернії. У 1888–1889 рр. навчався коштом Київської громади та М. Лисенка у Київській рисувальній школі (у М. Пимоненка), 1892–94 рр. – в Одеській рисувальній школі (у К. Костанді), 1894–1901 рр. – у Вищому художньому училищі при Петербурзькій АМ (у І. Репіна). Більшу частину свого життя присвятив педагогічній роботі. Викладав у Київському художньому училищі, Миргородському художньо-керамічному технікумі, з перервами – у Київському художньому інституті (1920–30-ті рр.). Автор багатьох посібників із теорії і практики викладання образотворчого мистецтва. Писав жанрові картини на теми з життя і побуту селян та історичного минулого України: “За обідом” (1898), “Гість із Запоріжжя” (1901/1916), “У свято” (1902), “Подруги” (1905); автор живописних і графічних портретів видатних діячів української культури і науки: М. Старицького, М. Садовського, Лесі Українки, Т. Шевченка, І. Франка, Олени Пчілки, М. Грушевського, Д. Яворницького, М. Терещенка. Один із засновників та співробітників сатиричного журналу “Шершень” (1906). Викладав і завідував художньо-друкарською школою у Києві (1908–1917). Брав участь у роботі з охорони та збереження пам’яток мистецтва.

Помер 2 червня 1944 р. у Києві.

На Пріорці у садибі родини Красицьких відкрито меморіальний будинок-музей Ф. Красицького.

У художній традиції України зафіксовано не один випадок родинного наслідування мистецької справи – Левицькі, Мурашки, Кричевські, Якутовичі.

---

* *Нестерчук Дмитро Васильович* – головний спеціаліст відділу використання інформації документів ЦДАМЛМ України.

Тарас Шевченко мав гідного наслідувача в особі внучатого небіжа Фотія Степановича Красицького (живописця, графіка, педагога, одного із засновників Товариства діячів українського пластичного мистецтва), батько художника був сином Катерини, старшої сестри Кобзаря.

Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва (ЦДАМЛМ) України зберігає особовий фонд художника (ф. 96, оп. 1, 2, од. зб. 144, крайні дати документів 1833–1963 рр.)

Архів художника до ЦДАМЛМ України передавали рідні Фотія Степановича, дружинна Ганна Фотіївна, доньки Ірина та Галина впродовж 1968 – 1973 рр. Слід зазначити, що архів Ф. Красицького був одним із перших, який поповнив фондосховища архіву-музею.

Фонд у повній мірі відтворює основні віхи творчості і біографії художника, а також містить документи, які до певного часу не були відомі широкому загалу.

Творчі матеріали Фотія Красицького зберігаються в архівному і музейному сховищах ЦДАМЛМ України. Графічні твори містяться в архівному сховищі, живописні – в музейному. Твори графіки представлені навчальними альбомами художника за 1888–1905 рр. та конспектом із анатомії з навчальними замальовками (1895). Документи належать періоду навчання в школі М. Мурашка, Одеській рисувальній школі, Вищій художній школі при Академії мистецтв у Петербурзі та часів творчого змужніння художника після закінчення навчальних закладів.

Крім альбомів із малюнками, серед творчих матеріалів – графічні портрети Т. Шевченка, Марка Вовчка, М. Коцюбинського, Автопортрет та інші портретні роботи¹.

Живописна спадщина з музейного сховища репрезентує ранній період творчості митця кін. XIX – поч. XX ст., зокрема пейзажі – “Після водохрещення” (1896), “Околиця села”, “Дубовий гай”². Інші живописні роботи представлені начерками, ескізами, етюдами. Серед них два ескізи до відомої картини “Гість із Запоріжжя” (1901) – екзаменаційна робота Ф. Красицького при закінченні художньої школи при Академії художеств у Петербурзі³; ескіз портрету Лесі Українки (1904);⁴ два ескізи до незакінченої картини “Смерть Шевченка” (1940)⁵.

У 1920-х рр. Ф. Красицький працює у жанрі рекламних плакатів до кінофільмів; зберігся плакат до кінофільму “Митя” (1927) виробництва Одеської кіностудії⁶.

Окрім малярської творчості, Фотій Степанович присвятив значну частину свого життя педагогічній роботі. Сплав теорії і досвіду стали основою для написання теоретично-практичних посібників із викладання образотворчого мистецтва. Найвідоміша праця “Рисування та малювання” (1929) зберігається в архіві в машинописному варіанті⁷, окремим документом представлені рисунки та креслення Ф. Красицького до цього посібника⁸.

Серед інших робіт, які зберігаються у розділі “Творчі документи”: “К вопросу как поднять изобразительную грамоту в школе” (1933)⁹; “В помощь красноармейским самодеятельным кружкам” (1935) ф. 96, оп. 1, од. зб. 51; “Основы грамоты изоискусства” у трьох рукописних томах (1937)¹⁰; “К вопросу о методике преподавания изобразительной грамоты в художественной школе” (1937–1939)¹¹; “Методика й дидактика навчання навиків рисування й для вчителів, учнів та самонавчання” (1930-і).¹² Збереглась значна епістолярна спадщина художника (з кінця XIX ст. – по 1944 р.). Листи рідних С.А. Красицького (батька), К. С. Красицького, Г.С. Красицького (братів), М.А. Красицького (дядька) до Фотія Красицького періоду його навчання в Одеській рисувальній школі та в Петербурзькій художній школі.¹³ Листи Ф. Красицького до членів своєї родини – дружині Г.Ф. Красицькій синам Петру і Богдану за 1907–1939 рр.¹⁴ Серед кореспондентів Фотія Красицького В. Г. Аверін^I, А.А. Ждах^{II}, М.І. Струнников^{III}, І.С. Свенціцький^{IV}, О. А. Курінний^V, І. І. Труш^{VI} за 1897–1943 рр.¹⁵

Так знайомство з видатним галицьким художником Іваном Трушем відбулося у 1905 р., коли Ф. Красицький вперше виставив свої картини у Львові. То була виставка робіт митців Східної і Західної України. Художник представив тут кілька жанрових картин із минулого й сучасного життя народу: “Гість із Запоріжжя”, “Якби ви не панич...”, “Біля криниці”, “У свято”, “Подруги”, портрети Михайла Старицького, Лесі Українки, пейзажі шевченківських місць. Твори Красицького мали успіх. Іван Труш відзначив творчість молодого художника на сторінках “Артистичного вісника”.¹⁶ Він писав, що Красицький “вже цілком доспілий артист з власним виробленим поглядом на малярство і виробленою малярською технікою, якою поборює з успіхом часто і найбільші труднощі”. Труш особливо підкреслював, що “як ученик звісного російського маляра Рєпіна” Красицький бере теми з навколишнього народного життя, “кладучи вагу, головно, на реалістичне оброблення”. Він вказав на життєву вірогідність образів у жанрових картинах художника, на переконливу подібність його портретів і особливо високо оцінив полотно “Гість з Запоріжжя” та портрет Лесі Українки, написаний з натури в Зеленому Гаї під Гадячем¹⁷.

^I Аверін Всеволод Григорович (1889–1946) – художник-графік.

^{II} Ждах Амвросій Андрійович (1855–1927) – художник, книжковий графік.

^{III} Струнников Микола Іванович (1871–1945) – художник, викладав у Київській художній школі, розписував Луцькі казарми у Києві (1919).

^{IV} Свенціцький Іларіон Семенович (1876–1956) – філолог, мистецтвознавець, директор Національного музею у Львові (1905–1952).

^V Курінний Олександр Авакумович (1852–1914) – живописець, графік.

^{VI} Труш Іван Іванович (1869–1941) – живописець, художній критик.

Біографічні документи, матеріали про Ф. Красицького становлять один із найбільших масивів документів особового фонду художника. Хронологічні межі документів за 1888–1944 рр., починаючи від посвідчення про закінчення Дубравської церковно-приходської школи¹⁸, закінчуючи некрологом за 4 червня 1944 р.¹⁹ Документи відтворюють все свідоме доросле життя художника: навчання, набуття професії, особисте життя, матеріали про роботу, службова діяльність, матеріали про нього (рецензії).

Біографічні матеріали представлені великою кількістю особистих документів: випискою з послужного списку, свідоцтвом про народження, паспортом, трудовим списком, посвідченням профспілки художніх працівників, профспілковими та пенсійними книжками, свідоцтвом про закінчення навчальних закладів, свідоцтвом про смерть, листуванням з установами з творчих питань, службовими документами (з педагогічної діяльності).

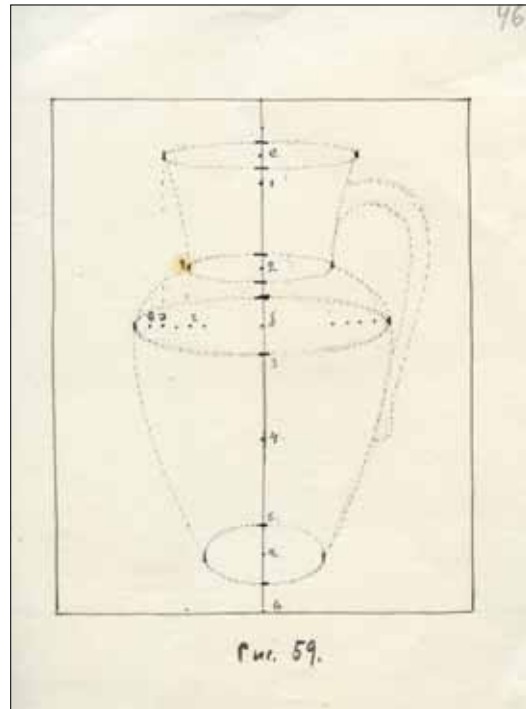
Докладне вивчення цих документів дає можливість уточнити біографічні факти з життя художника. На жаль, в колишніх і сучасних довідниках, енциклопедіях знову продовжують подавати неточні біографічні факти з життя Ф. Красицького. Для прикладу – навчання в Київській рисувальній школі подається за 1888–1892 рр., якщо звернутися до архівного документа – посвідчення про закінчення цієї школи Красицьким за 2 серпня 1889 р. за підписом М. Мурашка^{VII} та І. Селезньова^{VIII,20}, то виходить, що навчання тривало лише дев'ять місяців. Після чого продовжив навчання в Одеській рисувальній школі, а не в художньому училищі, як це повторюється в довідниках. Доказами є свідоцтва Одеської рисувальної школи про отримання Ф. Красицьким двох бронзових медалей і однієї срібної за успіхи в живописанні (1893–1894 рр.)²¹. Ще однією з помилок довідкової літератури є вказівка про закінчення Петербурзької Академії Художеств, однак оригінал свідоцтва і автобіографії свідчать, що художник навчався і закінчив Вище художнє училище при Академії Художеств із правом викладати в середніх навчальних закладах²².

Після закінчення художнього училища з 1901 р. по 1906 р. Ф. Красицький займається виключно малярською творчістю, згідно зі Свідоцтвом імператорської академії художеств за 5 травня 1903 р. Ф. Красицький відряджався у різні місця Росії для художніх робіт із натури²³, в цей час створюється ряд картин. Виставляє вперше свої роботи у Львові 1905 р., одружується з Ганною Кречотень, переїздить до Києва

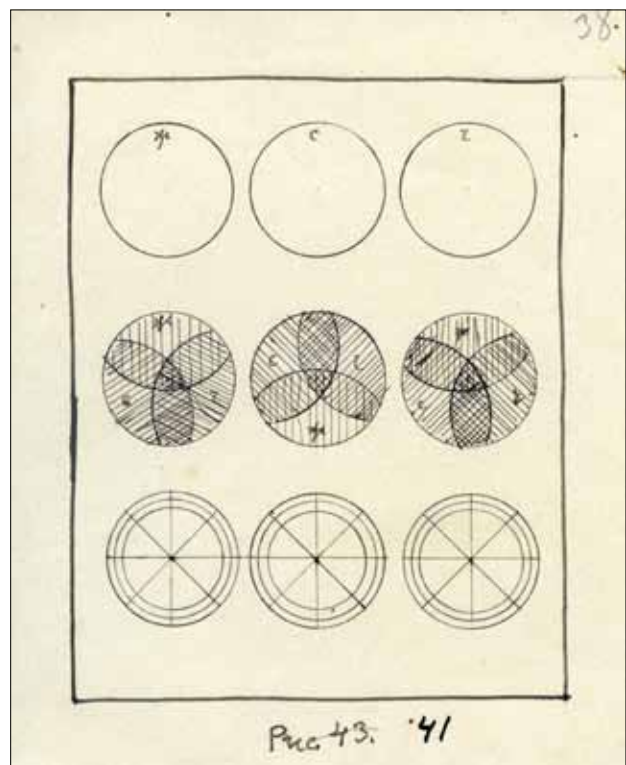
---

^{VII} Мурашко Микола Іванович (1844–1909) – живописець, педагог, засновник Київської рисувальної школи (1875).

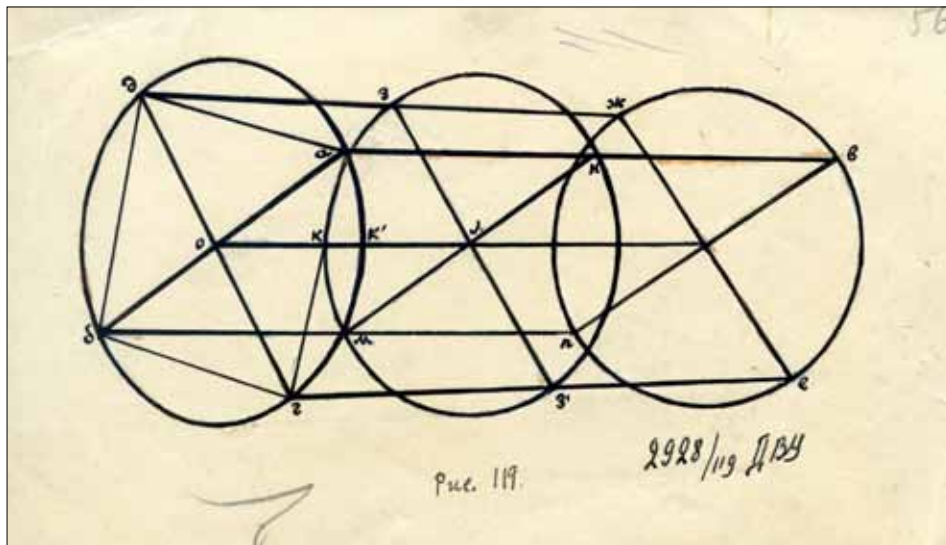
^{VIII} Селезньов Іван Федорович (1856–1936) – живописець, педагог, викладав у Київській рисувальній школі М. Мурашка.

Рисунки Ф. Красицького до роботи.
Методика викладання та малювання, 1930-і.
Пап., туш., перо, олів.
ЦДАМЛМ України, ф. 96, оп. 1,
од. зб. 59, арк. 46.

Рисунки Ф. Красицького до роботи.
Методика викладання та малювання, 1930-і.
Пап., туш., перо, олів.
ЦДАМЛМ України, ф. 96,
оп. 1, од. зб. 59,
арк. 38..

Рисунки Ф.Красицького до роботи.
Методика викладання та малювання, 1930-і. Пап., туш., перо, олів.
ЦДАМЛМ України, ф. 96, оп. 1, од. зб. 59, арк. 56.

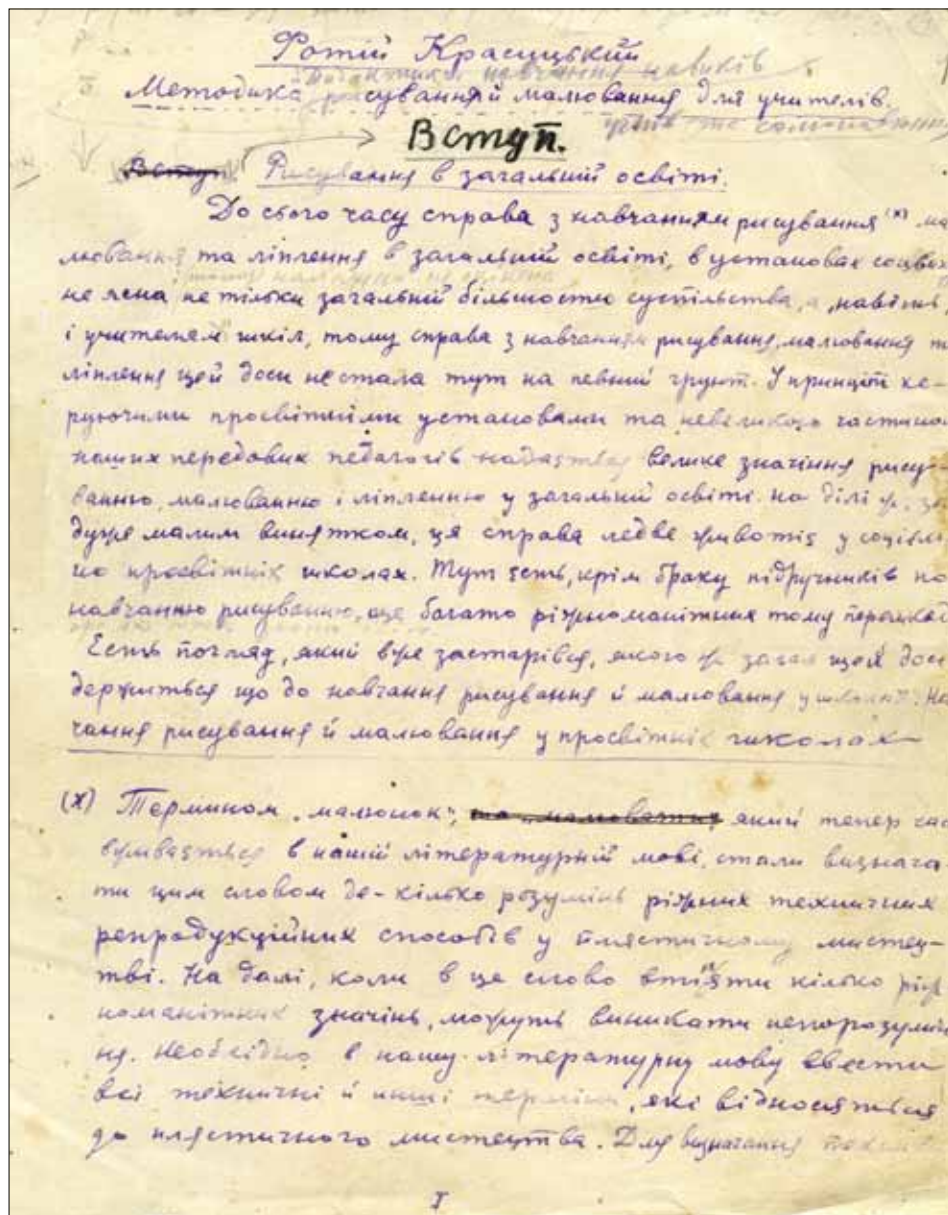
Ф. Красицький.
Автопортрет,
1890-і. Пап., олів.
ЦДАМЛМ України,
ф. 96, оп. 1, од. зб. 12,
арк. 1.

Ф. Красицький. Леся Українка.
Ескіз до портрету 1900-і рр.
Полотно, олія. Музейний фонд
ЦДАМЛМ України.

Ф. Красицький. Пасіка. Ескіз до картини “Гість з Запоріжжя”, 1899. Полотно, олія.
Музейний фонд ЦДАМЛМ України.

Ф. Красицький. Методика й дидактика навчання навичок рисунка й малювання для вчителів, учнів та самонавчання. Рукопис. Фрагменти, 1930-ті.
 ЦДАМЛМ України, ф. 96, оп. 1, од. зб. 57, арк. 1.

Ф. Красицький. Рисунок з
навчального альбому,
1895. Пап., олів.
ЦДАМЛМ України, ф. 96,
оп. 1, од. зб. 2, арк. 21.

Ф. Красицький.
Рисунок з
навчального
альбому, 1899.
Пап., олів.
ЦДАМЛМ України,
ф. 96, оп. 1,
од. зб. 1, арк. 27.

Ф. Красицький.
с. Зелена діброва.
Рисунок з навчального
альбому, 1899.
Пап., олів.
ЦДАМЛМ України,
ф. 96, оп. 1,
од. зб. 1, арк. 92.

Ф. Красицький. Т. Г. Шевченко, що лежить на підлозі. Ескіз до картини
“Смерть Т. Г. Шевченка”. Полотно, олія.
ЦДАМЛМ України, ф. 96, оп. 1, од. зб. 32, арк. 1.

Фото Ф. Красицького (сидить, четвертий зліва), Я. Затенацького, К. Трохименка, Г. Світлицького, Ю. Михайліва, І. Хворостецького та ін. у студії АХЧУ Київ, 1927. ЦДАМЛМ України, ф. 1125, оп. 2, од. зб. 318, арк. 1.

за адресою Андріївський узвіз № 15 – славнозвісний Замок Ричарда Левине Серце (нотаріальний запис)²⁴. Сімейний стан художника вимагає мати постійний вид заробітку. З 1906 р. починається його педагогічна кар'єра.

Як згадує художник в своїх автобіографічних записах: “З того всього, що я мав за свої до цього часу художні праці, я не міг прожити, тому що тоді на Вкраїні не було зовсім своїх музеїв та своїх покупців на художні речі, а малювати “приємні картинки” для буржуазної кляси на таке діло я не пристав. Отже я змушений був піти на службу, як вчитель малювання, це діло також мені знане, бо вже з 1893 р. я мав підробіток з приватних лекцій з малювання”²⁵. Першим викладацьким місцем роботи Фотія Красицького, як свідчить трудовий список митця, стала перша жіноча духовна школа (1906 р.)²⁶.

Цікавим документом до творчої діяльності художника є листування з заключенням договорів за 1907–1918 рр. з чеськими та німецькою фотохімографічними фірмами на виготовлення листівок його власних творів²⁷. У розділі “Творчі документи” зберігається ряд кольорових листівок картин художника²⁸. У червні 1941 р. відбулась перша персональна виставка художника, серед документів творчої діяльності – приймально-видатковий акт від 15 квітня 1941 р., де перелічені картини на експозиції у червні 1941 р.²⁹ Щодо цієї виставки зберігся цікавий документ – автограф огляду за 19 червня 1941 р. творчого шляху Ф. Кра-

сицького по виставці творів 1941 р. знаменитого київського художника, мистецтвознавця М. Прахова. Наведемо декілька рядків з цієї роботи:

“Фотий Степанович со школьной скамьи определил свое место в искусстве, как художника реалиста и, не возносясь в заоблачные сферы модных увлечений правдиво и честно отражал в своем творчестве окружающую жизнь. В его Украине нет биографической сладости многих работ Пимоненка в его сюжетах нет “анекдотов” модного в его время, талантливого Владимира Егоровича Маковского.

Его рассказ прост и ясен, в тематических вещах и, что особенно ценно, свободен от всяких литературных тенденций. Он не обличает, не вскрывает общественные язвы, не поучает, а стремится, как можно проще передать простые чувства простых и близких его сердцу людей”³⁰.

До матеріалів, які стосуються педагогічної діяльності Ф. Красицького, належать довідки, посвідчення, витяги з наказів, трудові книжки про педагогічну роботу художника в різних установах: Київському художньому училищі, архітектурному інституті, педагогічних курсах ім. Б. Грінченка, Київському художньому інституті та Миргородському художньо-керамічному технікумі.

Образотворчі документи представлені найменшою кількістю матеріалів. Крім того, відсутні персональні фото Ф. Красицького, його рідних, близьких. У особовому фонді мистецтвознавця Я. Затенацького зберігається групове фото київських художників, серед яких Ф. Красицький у студії АХЧУ Київ, 1927³¹. Світлини з особового фонду містять індивідуальне фото Г. С. Бартківського; М. М. Коцюбинського з дружиною; групове фото невстановлених осіб; а також ряд фото-репродукцій³².

Серед матеріалів членів родини Ф. С. Красицького відклались особисті документи батька художника Степана Антоновича Красицького: лист С. А. Красицького до орендатора Зелено-Дубравської економії (1880 р.); “Білет” на право виїзду С. А. Красицького на тимчасові заробітки (1892 р.)³³.

Викликають зацікавлення документи дружини Г. Ф. Красицького, пов’язані з земельною ділянкою садиби Красицьких за 1947–1948 рр.: заява Ганни Красицької (11.X.1947) та лист Голови спілки художників В. Касіяна (17.X.1947) до начальника відділу планування і забудови м. Києва І. С. Козлова з проханням залишити за родиною земельну ділянку в розмірі 2700 м². Листом від 4.08.1948 р. з відділу планування і забудови міста в цьому проханні було відмовлено, загальну площу садиби закріпили в межах 1820 м².³⁴ У даний час на території цієї садиби знаходиться меморіальний будинок Ф. Красицького.

Інші документи членів родини Ф. Красицького представлені особистими документами доньки Фотини, сина Петра, зятя О. Влизька³⁵; нотатками до родоводу Красицьких³⁶.

Документи з опису № 2 складаються з п'яти документів – саме вони до 1990-х років перебували в I секретній частині архіву. Інформація, яка міститься там, стосується років окупації Києва 1941–1943 рр. Фотій Степанович Красицький, попри можливість евакуюватися, залишився у Києві. Напередодні війни у Фотія Степановича, як згадувалось вище, відбулась перша персональна виставка, але швидкий наступ німців на Київ змусив художника переховувати полотна у себе вдома³⁷.

Після того, як Київ залишила Червона Армія, населення міста опинилось у важких умовах для виживання. У той же час ОУН починає відновлювати державні інституції України, створюється перший орган – Київська міська управа. З нею пов'язані документи, в яких фігурувала постать Ф. Красицького, а саме: Повідомлення завідувача відділу культури та освіти Київської міської управи Іванцова^{IX} про обрання Ф. Красицького членом Комітету охорони пам'яток культури і старовини м. Києва та запрошення на перше засідання Комітету 25 жовтня 1941 р.,³⁸ Наказ № 274 Відділу культури й освіти Київської міської управи від 20.X.1941 р. про призначення Красицького Фотія Степановича т. в. о. директора музею Т. Г. Шевченка з 15.X.1941 р. за підписом проф. Штепи^{X, 39}.

У часи окупації Ф. Красицький, незважаючи на хворобу, продовжував активно працювати, адже мусив годувати родину. Документи творчої діяльності підтверджуються договорами й угодами художника з металевим заводом “Двигун” (23 січня 1942 р.) на виготовлення металевих барельєфів І. Франка, Лесі Українки за оригінальними зліпками Ф. Красицького та аналогічний договір із Київським експериментальним художньо-керамічним заводом (5 червня 1942 р.) на виготовлення керамічних погрудь Т. Шевченка⁴⁰.

Не полишав Фотій Степанович і педагогічну діяльність: із 1942 р. він викладав малювання у гімназії. Зберігся його рукопис “Програми викладання рисунку та малювання в 7, 8, 9 та 10 класах гімназії” 1942 р.⁴¹

До матеріалів часів окупації можна віднести і документ із опису № 1. Це лист І.С. Свенціцького до Ф. Красицького за 27 травня 1943 р. Автор листа висловлює побажання виставити роботи Ф. Красицького в Національному музеї у Львові.

...“Ваше письмо з 11. IV. одержав я тільки 25. V. Дуже мені прикро було дізнатися з нього про Вашу недугу. В надії, що Ваше здоров'я вже покращало, я стрінув Ваше бажання виставити Ваші картини в Національному Музеєві з справжньою радістю. Давно мріяв я об тім, щоб показати Ваше велике мистецтво тут у Львові та дати галицьким мистцям показ високих осягів у виразно українській тематиці...”⁴². Окрім цього листа, інших документів, які б підтверджували, чи відбулась персональна виставка Ф. Красицького у Львові в 1943 році немає.

Часи репресій 1930-х рр. не минули родину Красицьких. У 1934 р. розстріляли його зятя поета Олексу Влизька. Доньку Фотину вислали на Урал. Навесні 1937 р. арештували іншого зятя – письменника Петра Мельника. Старшу доньку Ярину з сином виселили до Башкирії. Негазди родини відбилися і на Фотіїві Красицькому. 8 листопада 1937 р. у приміщенні музею Народного мистецтва (нині Національний художній музей) відкрилась виставка робіт відомих українських художників, але місця для картин Ф. Красицького не знайшлося. Художника звинуватили в “українському націоналізмі”, стали його ігнорувати й обмежувати у творчому житті.

22 вересня 1937 р. доцента Ф. Красицького було звільнено з художнього інституту. У справі № 2 з опису № 2 знаходиться ряд скарг і заяв Ф. Красицького до ЦКП/б/У, Генерального прокурора УРСР, Обкому спілки працівників мистецтва за 2 жовтня 1937 р. – 4 лютого 1938 р., в яких він опротестовує своє звільнення з надуманих підстав адміністрації “родича ворогів народу”.

Згідно з Наказом Управління мистецтв при РНК УРСР від 27 жовтня 1937 р. Ф. Красицького було відновлено на посаді в інституті.⁴³ Хоча адміністрація художнього інституту не поспішала з виконанням цього наказу, що і змушувало і далі Фотію Степановичу скаржитись у відповідні інстанції.

Особовий фонд № 96 являє собою цінну джерельну базу біографічних матеріалів для вивчення постаті Фотія Степановича Красицького.

¹ ЦДАМЛМ України, ф. 96, оп. 1, од. зб. 12–18.

² Там само, од. зб. 24, 26, 27.

³ Там само, од. зб. 30, 31.

⁴ Там само, од. зб. 24, 26, 27.

⁵ Там само, од. зб. 32, 33.

⁶ Там само, од. зб. 40.

⁷ Там само, од. зб. 49.

⁸ Там само, од. зб. 59.

⁹ Там само, од. зб. 50.

¹⁰ Там само, од. зб. 52–54.

¹¹ Там само, од. зб. 55.

¹² Там само, од. зб. 57.

¹³ Там само, од. зб. 72, 73.

¹⁴ Там само, од. зб. 63, 64.

¹⁵ ЦДАМЛМ України, ф. 96, оп. 1, од. зб. 74, 75, 77.

¹⁶ *І. Блюміна*. “Української козаччини співець” // *Культура і життя*. – 1993. – 28 серпня. – С. 6.

¹⁷ *І. Блюміна*. *Визначний художник Ф. Красицький* // *Образотворче мистецтво*. – 1973. – № 4.

¹⁸ ЦДАМЛМ України, ф. 96, оп. 1, од. зб. 84.

¹⁹ Там само, ф. 96, оп. 1, од. зб. 109.

²⁰ ЦДАМЛМ України, ф. 96, оп. 1, од. зб. 84, арк. 2.

- ²¹ Там само, од. зб. 84, арк. 3-6
²² Там само, од. зб. 84, арк. 9
²³ Там само, од. зб. 84, арк. 12
²⁴ Там само, од. зб. 84, арк. 11
²⁵ Там само, од. зб. 48, арк. 2
²⁶ Там само, од. зб. 81, арк. 58
²⁷ Там само, од. зб. 85
²⁸ Там само, од. зб. 46
²⁹ Там само, од. зб. 87
³⁰ Там само, од. зб. 102, арк. 4, 5
³¹ Там само, од. зб. 318, арк. 1
³² Там само, од. зб. 110, 111, 113-119
³³ Там само, од. зб. 120, 121
³⁴ Там само, од. зб. 122
³⁵ Там само, од. зб. 123, 124, 125
³⁶ Там само, од. зб. 126
³⁷ В. Чос. 135 років Фотію Красицькому // Вісник Городщини. – 7 серпня 2008 р.
^{IX} Іванцов Іван Овсійович (1904–1941) – історик, археолог.
³⁸ ЦДАМЛМ України, ф. 96, оп. 2, од. зб. 4.
^X Штепа Костянтин Теодосійович (?–1958) – історик-візантист, дослідник античної культури, історії церкви, ректор Київського університету (1941). Під час окупації зав. відділом народної освіти.
³⁹ ЦДАМЛМ України, ф. 96, оп. 2, од. зб. 3.
⁴⁰ Там само, оп. 1, од. зб. 5.
⁴¹ Там само, оп. 2, од. зб. 1.
⁴² Там само, оп. 1, од. зб. 75, арк. 10.
⁴³ Там само, од. зб. 97, арк. 49.

Публикация представляет личный фонд художника, педагога, Ф. С. Красицкого, который хранится в ЦГАМЛИ Украины. Освещены основные этапы жизни и творчества художника и некоторые неизвестные факты биографии.

Ключевые слова: художник; преподаватель; документ; картина; рисунок; материалы; педагогика.

The article shows the personal fond of the painter and pedagogue F.S. Krasyskyi stored in the Central State Archives Museum of Literature and Arts of Ukraine. There are highlighted the main stages of life and career of artist as well as unknown facts of his biography.

Key words: the painter; the teacher; the document; the picture; the drawing; the materials; the pedagogic.